

СЪДЪРЖАНИЕ

Помагалото е одобрено със заповед № РД 09-289/05.03.2008 г.
на министъра на образованието и науката.

Предговор.....	5
----------------	---

1. ТЕКСТЪТ В РЕЧЕВОТО ОБЩУВАНЕ

1.1. Същност и функции на текста. Видове текст.....	7
1.2. Текстът в научната сфера на общуване.....	9
1.3. Урочната статия като вид научен текст.....	11

2. ИЗРЕЧЕНИЕТО В ТЕКСТА. СТРОЕЖ НА ПРОСТОТО ИЗРЕЧЕНИЕ

2.1. Видове прости изречения по цел на общуване и по състав.....	13
2.2. Строеж на простото изречение. Сказуемно определение.....	14
2.3. Безглаголни прости изречения.....	16
2.4. Безподложни и безлични прости изречения.....	18
2.5. Обособени части.....	19
2.6. Вметнати думи и изрази.....	20

3. ИЗРЕЧЕНИЕТО В ТЕКСТА. СТРОЕЖ НА СЛОЖНОТО ИЗРЕЧЕНИЕ. СЛОЖНО СЪЧИНЕНО ИЗРЕЧЕНИЕ

3.1. Използване на съчинителното и на подчинителното свързване в изречението и в текста.....	23
3.2. Сложно съчинено изречение. Видове.....	25
3.3. Пунктуация и интонация на сложното съчинено изречение.....	26

4. ДУМАТА В ИЗРЕЧЕНИЕТО И В ТЕКСТА. ЧАСТИ НА РЕЧТА. МЕСТОИМЕННИЕ

4.1. Части на речта. Местоимение.....	29
4.2. Притежателно местоимение.....	30
4.3. Възвратни местоимения.....	32
4.4. Неопределително местоимение.....	34
4.5. Отрицателно местоимение.....	35
4.6. Обобщително местоимение.....	37

ТЕСТОВИ ЗАДАЧИ
ПО БЪЛГАРСКИ ЕЗИК
за 6. клас

Автори

© Кирил Василев Димчев, 2007

© Ангел Маринов Петров, 2007

© Мая Йовкова Падешка, 2007

Графичен дизайн

© Ивац Иванов Христов, 2007

Издателство

© БУЛБЕСТ 2000, 2007

ISBN 978-954-18-0549-7

5. ДУМАТА В ИЗРЕЧЕНИЕТО И В ТЕКСТА. НЕЛИЧНИ ГЛАГОЛНИ ФОРМИ

5.1. Глагол. Залог на глагола.....	39
5.2. Нелични глаголни форми. Сегашно деятелно причастие.....	41
5.3. Минало свършено деятелно причастие.....	43
5.4. Минало несвършено деятелно причастие.....	45
5.5. Минало страдателно причастие.....	47
5.6. Деепричастие.....	48

6. ДУМАТА В ИЗРЕЧЕНИЕТО И В ТЕКСТА. СЛОЖНИ ГЛАГОЛНИ ВРЕМЕНА

6.1. Минало неопределено време.....	50
6.2. Минало предварително време.....	51
6.3. Бъдеще време в миналото.....	53
6.4. Съвместна употреба на глаголни времена в текста.....	54

7. ДУМАТА В ИЗРЕЧЕНИЕТО И В ТЕКСТА. СМИСЛОВА И ЗВУКОВА СТРАНА НА ДУМАТА

7.1. Смислова страна на думата. Речниково значение.....	58
7.2. Употреба на домашни и на чужди думи в текста.....	60
7.3. Видове чужди думи в българския език.....	61
7.4. Звукова страна на думата.....	63
7.5. Употреба, правоговор и правопис на думите в текста.....	64

8. ТЕКСТОВЕ, ИЗПОЛЗВАНИ В РЕЧЕВОТО ОБЩУВАНЕ

8.1. Диалог.....	66
8.2. Резюме на текст.....	68
8.3. Съобщение. Оявя.....	71
8.4. Разсъждение по научен проблем.....	73
8.5. Съчинение разсъждение по житейски проблем.....	75

9. ТЕКСТЪТ В РЕЧЕВОТО ОБЩУВАНЕ

Тестови задачи за годишен преговор.....	79
Ключ за верните отговори.....	86

ПРЕДГОВОР

Сборникът е част от комплекта „Български език за 6. клас“ на издателство „Булвест 2000“. Помагалото може да се използва от всички шестокласници, независимо от това, с кой учебник работят. Включените в сборника теми отговарят на изискванията на Министерството на образованието и науката.

Предназначението на книгата е да съдейства за постигане целите на обучението по български език в 6. клас. Основната цел е задачите да се използват за обучение и самообучение, за обективна оценка и самооценка на усвоените знания и умения. Работата с тестови задачи е от значение и за системната подготовка на учениците за изпита след завършен 7. клас.

Книгата съдържа 260 задачи. От тях 230 са разпределени в 8 теми, отговарящи на темите от програмата. За годишен преговор се предлага тест с 30 задачи, които образуват функционална цялост. С помощта на този тест може резултатно да се оценяват знанията и уменията, овладени през учебната година.

В съответствие с програмните изисквания на Министерството на образованието и науката са включени задачи от няколко типа.

Задачи за четене, разбиране и анализ на текст (същност, строеж и предназначение на текстовете в научното общуване; отношения между текст и микротекст, тема и микротема).

Задачи за анализ на различни комуникативни ситуации (участници в общуването, цел, предмет и условия на общуването).

Задачи за обогатяване на запаса от граматични и лексикални средства (работи се върху: смислова и звукова страна на изказа, употреба на домашни и чужди думи в текста,

лексикално и граматично значение на думи и словосъчетания, отношения между различни синтактични синоними; анализ и редактиране на грешки, които се дължат на неправилна и/или неуместна употреба на езикови факти).

Задачи за анализ на логически отношения (род-вид, абстрактно-конкретно, цяло-част от цялото, причина-следствие, предмет-материал, от който е направен предметът, и пр.). Вниква се в спецификата на логическите отношения при представяне на смислите в текста и се формират умения за предотвратяване и отстраняване на логически грешки в речта на учениците.

Стойност на инструкции за правилно и уместно използване на словото имат **задачите за осмисляне признаците на изучаваните езикови явления (морфологични, синтактични и лексикални), на техните правописни, правоговорни и пунктуационни особености**. Постига се правилност и уместност на изказа като условие за резултатност на речевото общуване.

Освен задачите от посочените типове сборникът съдържа и **задачи за съставяне, анализ и редактиране на текстове**. Тези задачи не са с тестов характер, но имат значение за развиване на комуникативните умения на шестокласниците.

Даденият ключ за верните отговори на с. 86 предлага на учениците информация за правилността/неправилността на извършените дейности. По този начин им помага да отстраняват пропуските в езиковата си подготовка; да развиват самостоятелността си при работа в клас и при домашни условия.

Със знака се отбелязват допълнителни задачи за обособка на отговора и за редактиране на допускани грешки.

От авторите

1.1.

СЪЩНОСТ И ФУНКЦИИ НА ТЕКСТА. ВИДОВЕ ТЕКСТ

Прочетете откъс от разказа „Косачи“ и използвайте задачи 1–5.

След малко светна огън. Бухнаха игриви пламъци. В тяхната слаба светлина, която се поглъщаше от околния мрак, се мярнаха хора. Това бяха петила селянци от загорските краища, дошли с коси на рало да търсят работа в далечна Тракия, дете тревите зреят по-рано. (...)

Благолажът поглади бялото мъниче, което легнаше пред него на купче, шавна още веднъж и почна.

– Едно време, в някое си царство, имало една царска дъщеря... Тя била хубава, хубава, друга като нея нямало! Косата ѝ се влачела подире ѝ като копришена река и лъцяла като злато. Очите ѝ били черни като тая черна нощ, и всеки, когото поглеждала, унирал от любов по нея.

– Ей – въздъхна Лазо.

– Мълчи – обадиха се другите.

– Много лъже – рече Лазо. (...)

– Това е приказка, бе хлапе!

– Бабини деветини... измислици! – рече Лазо. (...)

– Това е приказка, разбираш ли – рече твърдо

Благолажът и настави: – Защо ти е истината? (...)

Слушаш, слушаш и се забравяш... И току-виж, че чудноватото почва да ти се чини истина, потънеш в него

и отидеш. Затова има приказки, затова са ги хората измислили. И песните са затова... да те измъкнат от истината, за да разбереш, че си човек. ... (Елин Пелин)

1. Посочете невярното твърдение.

„Косачи“ от Елин Пелин е текст, защото се отличава със:

- а. смислово единство
- б. информативност
- в. езикова свързаност
- г. използване на народни думи

2. Посочете вярното твърдение.

Предназначението на текста е:

- а. чрез художествени образи да се въздейства на чувствата и въображението на читателя
- б. да се запознае читателят с интересна народна приказка
- в. да се запознае читателят с красотата на тракийското поле
- г. да се изрази отношение към живота на косачите

Посочете невярното твърдение (задачи 3–4).

3. Общуването между героите на Елин Пелин е:

- а. устно
- б. официално
- в. пряко
- г. неофициално

4. Кои изрази характеризират особености на народната реч?

- а. Бабини деветини... измислици!
- б. Чудноватото почва да ти се чини истина.
- в. Това е приказка, бе хлапе!
- г. Бухнаха игриви пламъци.

5. Посочете вярното твърдение.

Текстът на Елин Пелин е:

- а. научен
- б. художествен
- в. медиен
- г. разговорен

Обосновете твърдението си.

1.2. ТЕКСТЪТ В НАУЧНАТА СФЕРА НА ОБЩУВАНЕ

Прочетете текста и изпълнете задачи 6–10.

С натрупването на знания за живите организми от древността до днес са обособени общи клонове на основните биологични науки: **морфология** – изучава външното устройство на организмите; **систематика** – изучава многообразието на организмите; **физиология** – изучава жизнените процеси и жизнените функции на организмите; **екология** – изучава взаимоотношенията на организмите помежду им и с околната среда.

(Из учебник по биология)

6. Посочете невярното твърдение.

Текстът е научен, защото в него:

- а. има засилена употреба на термини
- б. общуването е официално
- в. са подбрани думи, осигуряващи еднозначно разбиране
- г. има особености на повествование

Посочете вярното твърдение (задачи 7–8).

7. В текста са използвани:

- а. възклицателни изречения
- б. съобщителни изречения
- в. заповедни изречения
- г. прости изречения

8. В текста са употребени глаголи:

- а. в сегашно време и в минало време
- б. в сегашно време
- в. в бъдеще време
- г. в минало време и в бъдеще време

9. Посочете невярното твърдение.

Термини в текста са:

- а. жизнени функции
- б. общи клонове
- в. физиология
- г. екология

Потърсете и други термини, употребени в текста.

Посочете вярното твърдение (задачи 10–11).

10. Сказуемото в първото изречение от текста е:

- а. са
- б. натрупване
- в. са обособени
- г. обособени

Определете вида на сказуемото.

11. Кой от термините принадлежи към граматичната терминология?

- а. стих
- б. ритъм
- в. речник
- г. спрежение

1.3. УРОЧНАТА СТАТИЯ КАТО ВИД НАУЧЕН ТЕКСТ

Прочетете откъса и изпълнете задачи 12–13.

Могъществото на България – цар Симеон Велики
Още през 894 г. княз Симеон влиза в остър конфликт с империята. Повод за това става престъпването на тържището за български стоки от Константинопол в Солун, което нарушавало интересите на България. След неуспешни дипломатически преговори с император Лъв VI българският владетел нахлува с войската си в Тракия... В преговори с византийските управници той постига споразумение за династичен брак на една от дъщерите си с малолетния император Константин VII. Патриархът удостоява Симеон с царската титла, към която се стремел.
(Из учебник по история и цивилизация)

Кое е вярното твърдение (задачи 12–13)?

12. В урочната статия:

- а. се изразява отношението към мъдростта на цар Симеон
- б. се изяснява ролята на династичните бракове
- в. се представя обективно вярна информация за уютяването на Симеон с царска титла
- г. се разкриват непознати исторически сведения за отношенията между България и Византия

13. Предназначението на урочната статия е:

- а. да се запознаят учениците с победните войни на цар Симеон
- б. да се обогати историческата наука с нови сведения
- в. да се провери езиковата подготовка на читателите
- г. да се направят изводи за мястото на войните в живота на обществото